

WMO: Erken uyarı sistemleri yeni seviyelere ulaşıyor ancak kritik boşluklar küresel ilerlemeyi riske sokuyor

Dünya Meteoroloji Örgütü (WMO), Brezilya/Belem’de gerçekleştirilen COP Toplantısı kapsamında açıklanan “Çoklu Tehlike Erken Uyarı Sistemlerinin Küresel Durumu 2025 Raporu” vesilesiyle “Erken uyarı sistemleri yeni seviyelere ulaşıyor ancak kritik boşluklar küresel ilerlemeyi riske sokuyor” başlıklı bir basın açıklaması yayınladı.

Basın açıklamasında özetle şu konulara değinilmektedir:

- Tüm ülkelerin %60’ı artık Çoklu Tehlike Erken Uyarı Sistemine sahip olduğunu bildiriyor, ancak bölgeler arasında farklılıklar mevcut; en yüksek kapsama yüzdesi Asya-Pasifik’te (%72) ve en düşük kapsama alanı Amerika ve Karayipler’de (%51). Bununla birlikte, özellikle gelişmekte olan küçük ada devletleri arasında kapsam boşlukları devam etmektedir; bunların yalnızca %43’ü erken uyarı sistemlerinin mevcut olduğunu bildirmiştir.
- Çoklu Tehlike Erken Uyarı Sistemi kabiliyetleri daha kapsamlı olan ülkelere, kabiliyetleri sınırlı olan ülkelere kıyasla afet kaynaklı ölüm oranı neredeyse altı kat daha düşüktür.
- Rapor, hükümetleri, hedeflenen finansal yatırımları hızlandırarak, risk yönetimini güçlendirerek ve kimsenin geride kalmamasını sağlamak için tüm sistemlerin yerel topluluklarla birlikte geliştirilmesini sağlayarak evrensel erken uyarı korumasının sağlanması etrafında birleşmeye çağırıyor.
- Risk bilgisi konusunda sınırlı kapasiteye sahip olduğunu bildiren ülkelerin sayısı geçen yıl yarıdan fazla azaldı; ancak küresel olarak en az gelişmiş erken uyarı sütunu olmaya devam ediyor.

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

WMO'nun yayınladığı "Erken uyarı sistemleri yeni seviyelere ulaşıyor ancak kritik boşluklar küresel ilerlemeyi riske sokuyor" başlıklı basın açıklamasına göre; Çoklu Tehlike Erken Uyarı Sistemine sahip olduğunu bildiren ülke sayısı 119 gibi rekor bir seviyeye ulaştı. Ayrıca, bu sistemlerin kapsamı, gelişmiş kabiliyetler sayesinde 2015'ten bu yana %45 oranında arttı. Ancak BM Afet Riskini Azaltma Ofisi (UNDRR) ve Dünya Meteoroloji Örgütü'nün (WMO) hazırladığı yeni bir rapora göre, Herkes için Erken Uyarıların sağlanması amacıyla yatırımların artırılmasına yönelik acil ihtiyacın altını çizen kritik boşluklar devam ediyor.

Bugün COP30 Belém İklim Zirvesi'nde başlatılan Çoklu Tehlike Erken Uyarı Sistemlerinin Küresel Durumu 2025 raporu, 2027 yılına kadar Dünya üzerindeki her insanı bir erken uyarı sistemiyle korumayı amaçlayan BM'nin amiral gemisi Herkes için Erken Uyarılar girişiminin uygulanmasındaki ilerlemenin güncel görüntüsünü sunuyor.

Rapor, 119 ülkenin veya tüm ülkelerin %60'ının artık Çoklu Tehlike Erken Uyarı Sistemine sahip olduğunu bildirmesiyle ölçülebilir ilerlemeyi ortaya koyuyor. Bu, son 10 yılda %113'lük bir artışa denk geliyor. Bununla birlikte, özellikle gelişmekte olan küçük ada devletleri arasında kapsam boşlukları devam etmektedir; bunların yalnızca %43'ü erken uyarı sistemlerinin mevcut olduğunu bildirmiştir.

Sistem kabiliyetlerine ilişkin kapsam puanları tüm bölgelerde ortalama %45 arttı. Afrika, kapsam alanında %72'lik bir artışla 2015'ten bu yana en büyük ilerlemeyi gördü, ancak hala en düşük puanlara sahip bölge olmaya devam ediyor.

Rapor ayrıca, mevcut uyarı sistemlerinin çoğunun başa çıkamayacağı yeni tehditler oluşturan; aşırı sıcaklıklar, kontrol edilemeyen yangınlar ve buzul gölü erimeleri kaynaklı taşkınlar gibi giderek yoğunlaşan tehlikelere de özel olarak odaklanıyor.

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

BM Genel Sekreteri António Guterres, Dünya Liderleri İklim Eylemi Zirvesi'nde "İklim krizi hızlanıyor. Rekor kıran orman yangınları, ölümcül seller, süper fırtınalar... hayatları, ekonomileri ve onlarca yıllık ilerlemeyi alt üst ediyor" diye uyardı ve burada "adaptasyon ve dirençliliğe yönelik yatırımların büyük ölçüde artırılması ve Herkes için Erken Uyarıların 2027 yılına kadar sağlanması" çağrısında bulundu.

Rapor, hükümetleri, hedeflenen finansal yatırımları hızlandırarak, risk yönetimini güçlendirerek ve kimsenin geride kalmamasını sağlamak için tüm sistemlerin yerel topluluklarla birlikte geliştirilmesini sağlayarak evrensel erken uyarı korumasının sağlanması etrafında birleşmeye çağırıyor.

BM Genel Sekreteri Afet Riskinin Azaltılmasından Sorumlu Özel Temsilcisi ve UNDRR Başkanı Kamal Kishore, "Afetler ne doğal ne de kaçınılmazdır. Büyüyen iklim krizi karşısında bile, artan afet kayıpları sarmalına bir son verebiliriz" dedi ve ekledi: "Bu eğilimleri tersine çevirmek için ülkeler, kalan beş yıl içinde Sendai Çerçevesi'nin tam olarak uygulanmasını hızlandırmalı. Bu, dayanıklılık için finansmana öncelik verilmesini gerektiriyor."

WMO Genel Sekreteri Celeste Saulo, "Günlük bazda, en son Jamaika, Filipinler ve Vietnam'da olmak üzere yıkıcı hava koşulları görüyoruz. Her olay topluluklar, ekonomiler ve ekosistemler üzerinde kalıcı etkiler bırakıyor. Yara izleri manşetlerden sonra bile uzun süre kalıyor" dedi. "Ön tahminler, erken uyarılar ve erken eylem olmasaydı, can kaybı çok çok daha yüksek olurdu."

Afet öncesi önleyici eylemler ivme kazanırken rapor, 2022'den bu yana %16'lık bir iyileşme kaydeden afet riski bilgisinin daha da güçlendirilmesi ihtiyacını tespit ediyor. Tüm ülkelerin üçte birinden azı, etkili bir uyarı sisteminin diğer tüm bileşenlerinin temeli olan risk bilgisi konusunda kabiliyetlere sahip olduğunu bildiriyor.

Temel Bulgular:

Erken uyarı sistemleri hayat kurtarır: Çoklu Tehlike Erken Uyarı Sistemi kabiliyetleri daha kapsamlı olan ülkelere, kabiliyetleri sınırlı olan ülkelere kıyasla afet kaynaklı ölüm oranı neredeyse altı kat daha düşüktür.

Kapsam artıyor ancak boşluklar devam ediyor: Tüm ülkelerin %60'ı artık Çoklu Tehlike Erken Uyarı Sistemine sahip olduğunu bildiriyor, ancak bölgeler arasında farklılıklar mevcut; en yüksek kapsama yüzdesi Asya-Pasifik'te (%72) ve en düşük kapsama alanı Amerika ve Karayipler'de (%51). Özel durumdaki ülkeler arasında gelişmekte olan küçük ada devletleri en düşük kapsama sahiptir (%43).

Kapsamlılık önemlidir: Erken uyarı sistemine sahip olmak yeterli değildir; sistemin dört ayağının da düzgün çalışması gerekir; kapsamlılığın ölçüsü budur. Küresel olarak ortalama kapsamlılık puanında 2015'ten bu yana %45'lik bir iyileşme var. Bununla birlikte En Az Gelişmiş Ülkeler, iki katına çıkmalarına rağmen en düşük kapsamlılık puanlarına sahip.

Risk bilgisi daha da güçlendirilmelidir: Risk bilgisi konusunda sınırlı kapasiteye sahip olduğunu bildiren ülkelerin sayısı geçen yıl yarıdan fazla azaldı; ancak küresel olarak en az gelişmiş erken

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

uyarı sütunu olmaya devam ediyor. DELTA Resilience felaket takip sisteminin kullanıma sunulmasının bu sorunu çözmeye yardımcı olması bekleniyor.

Daha fazla erken eylem: Tahliye edilenlerin sayısı geçen yıl, özellikle Arap Devletleri bölgesinde önemli ölçüde arttı; bu, daha fazla ülke ve topluluğun önleyici eylemde bulunduğunu gösteriyor.

Finans ve teknoloji ayrımı: Finansman artarken, sistemlerin uzun vadeli işletimi ve bakımı her zaman hedeflenmiyor ve sürdürülemiyor. Kalıcı bir "dijital uçurum" yeni teknolojilerin erişimini sınırlıyor.

İnsan merkezli sistemler çalışır: İletişim ve diyalogla desteklenen, insan merkezli, yerel olarak yönetilen yaklaşımlar, etkili erken eyleme olanak sağlamak için gereklidir.

Bu raporun yayınlanması, yetkililerin aşırı ısıya proaktif bir şekilde müdahale etmek için karar alma ve koordinasyonu güçlendirmelerine yardımcı olacak pratik rehberlik sunan yeni Aşırı Isı Riski Yönetişim Çerçevesi ve Araç Takımının lansmanı ile aynı zamana denk geliyor. UNDRR, WMO ve Küresel Isı Sağlığı Bilgi Ağı tarafından hükümetlere, çok taraflı kalkınma bankalarına ve uzmanlara danışılarak geliştirilen Çerçeve ve Araç Takımı, BM Genel Sekreteri'nin Aşırı Sıcaklara Karşı Eylem Çağrısına yanıt verilmesine katkıda bulunuyor.